

**СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ ПАТРІОТА УКРАЇНСТВА
МИКОЛИ ДРОБНОХОДА
(14.04.1940 – 07.10.2013)**

Українська наука й вища освіта зазнали тяжкої втрати, читаємо на офіційному сайті Академії наук вищої школи України: 7 жовтня після тяжкої тривалої хвороби пішов із життя відомий учений і педагог, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, президент АН вищої школи України **Микола Іванович Дробноход**.

Майбутній учений народився 14 квітня 1940 року в селі Бурівці Городнянського району на Чернігівщині. Після закінчення геологічного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка (1962) працював в Українському геологорозвідувальному інституті, а з 1965 року й до останніх днів життя – знову в рідній “альма матер” (з 1993 року – за сумісництвом). У 1974–79 роках перебував у тривалому від'їзді за кордоном як викладач Кабульського політехнічного інституту (Афганістан). У 1993–99 роках очолював Державну академію керівних кадрів освіти, а в 2006–12 був заступником директора Національного НДІ українознавства МОН України. У 1968 році М.І. Дробноход захистив кандидатську, а в 1988 році – докторську дисертацію. У 1990 йому було присвоєно вчене звання професора. В доробку вченого – понад 250 наукових праць, з них – 10 монографій, 4 підручники, 8 навчально-методичних посібників. Микола Іванович підготував більше десятка докторів і кандидатів наук.

М.І. Дробноходу були притаманні виняткова широчина і різноплановість наукових інтересів. Він здійснив вагомий внесок у розв'язання проблеми прогностичного моделювання складних природно-техногенних систем України та в розробку наукових основ екологічно чистого водопостачання і раціонального водокористування. Широкого визнання здобули його праці з питань сталого екологічно безпечного розвитку, неперервної екологічної освіти, реформування національної науки

та освіти. Водночас тривалий час він очолював становлення в Україні системи навчання керівних кадрів освіти, зокрема державних службовців. З 1997 року – засновник і головний редактор науково-практичного журналу “Освіта і управління”.

З-поміж загальнотрої Миколу Івановича завжди вирізняла активна життєва позиція. З 2000 року він – член Національної комісії з питань сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України, у 2006–10 – член Колегії МОН України, у 2005–11 – член Опікунської ради Стипендіальної програми “Завтра.іа” Благодійного фонду Віктора Пінчука. У 1992 році М. Дробноход став одним із 50 академіків-засновників АН вищої школи України, а з лютого 1999 й до останніх днів життя незмінно очолював цю авторитетну всеукраїнську наукову громадську організацію.

Заслуги М.І. Дробнохода було широко визнано в Україні і за її межами. Декретом уряду Франції він був нагороджений орденом “Академічних пальм” (1997). М.І. Дробноход – лауреат Нагороди Ярослава Мудрого АН ВШ України (1997) та Святого Володимира АН ВШ України (2007), лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки (2004), заслужений діяч науки і техніки України (2008).

Світла пам'ять про Миколу Івановича Дробнохода – ученого, патріота й прекрасну людину, – читаємо наостанок у зверненні до національної інтелектуальної еліти Президії АН ВШ України, – назавжди збережеться в серцях його численних колег і учнів, а найкращим пам'ятником для нього буде подальша успішна робота Академії наук вищої школи України, якій учений присвятив два найбільш плідні й насичені десятиліття свого яскравого сподвижницького життя.

Фото: вручення проф. Миколі Дробноходу (третій зліва) у посольстві Франції в Україні ордена “Академічних пальм” (1997); другий зліва проф. Анатолій Фурман, четвертий зліва проф. Георгій Щокін, ректор МАУП

* * *

Така, вочевидь службово стримана і, на жаль, психологічно вихолощена, оповідь про життя і діяльність людини навдивовижу широкого світогляду і стійких національних переконань, визнаного науковця і талановитого керівника, толерантного громадського діяча і вимогливого до себе патріота українства в усіх його благодатних формах: у літературно вишуканому – усному і писемному – рідному слові, в дієво напруженій та інтенційно гіпнотизуючій національній свідомості, у живій енергетиці ділового емпатійного спілкування, в незмінній шляхетності поведінки і мудрості ситуаційно упроблемленого вчинення, в духовній екзистенції неформального міжособистісного контактування з усіма співрозмовниками. І це не дивно, адже всіх полонила його визначеність, віра, добро, порядність, компетентність. Він умів бути простим, доступним, зрозумілим і водночас вимогливим, безкомпромісним, відданим українським національним ідеалам. Був не лише відомим ученим на просторах СРСР та СНД у царині геолого-мінералогічної науки та сфері методології суспільного будівництва, а й блискуче знав вищу школу, розумів проблемний простір системи національної освіти й українського суспільствотворення загалом, пропонуючи оригінальні комплексні проекти їх сталого розвитку та еволюційного реформування.

Власне різнобічний талант Миколи Івановича Дробнохода як яскравого науковця, майстерного педагога, лідера великої наукової громади, керівника потужного столичного ВНЗ розкрився найповніше тоді, коли він працював ректором Державної академії керівних кадрів освіти (1993–99). Саме у цей, історично цікавий і напружений для зміцнення державної незалежності України, час мені й випала нагода працювати під його

безпосереднім керівництвом на посаді завідувача кафедри експериментальних систем освіти. Це були роки щирoserдної віри у те, що Україна підніметься із колін бездержавності і нація побудує суспільство демократичне, правове, соціальне, гуманне. А ще була праця – цілеспрямована, самовіддана, продуктивна: на 24-денні курси підвищення кваліфікації керівників освітніх закладів та установ щомісячно приїжджали з усієї країни по 80–130 осіб. І це лише ті, хто отримували свідоцтва про оволодіння технологіями системної диференціації навчання, інноваційної освітньої діяльності, модульно-розвивального фундаментального експериментування. І завжди, на всіх презентаціях, робочих та випускових заходах був присутній ректор академії професор Дробноход М.І., котрий виголошував промови, читав лекції, дискутував і головне – ніколи не був байдужим чи роздратованим, зате – вірнево компетентним, зважено пристрасним, інтелектуально мобільним, внутрішньо толерантним. У нього справді було чому повчитися: і логічності рефлексивного публічного розмірковування, і переконливості аргументацій та обстоюваних світоглядних позицій, і невимушеності стилю ведення розмови чи діалогу, й бездонної рафінованої інтелігентності та напрочуд рідкісного консонансу думок та емоцій, мрій і дій, прийнятих рішень і конкретних учинків.

Як і будь-яка талановита особистість, він мав не лише вірних друзів (а це майже весь загаль академіків АН вищої школи України, серед яких побратимом безперечно був відомий український учений-україніст Петро Петрович Кононенко), а й ворогів. До того ж він був занадто чесним і довірливим, чим не в останню чергу й скористалися ті, хто знищили не лише Державну академію керівних кадрів освіти та Інститут українознавства, а й духовне осереддя світлого освітянського

вільнодумства і педагогічної творчості: з різних куточків України приїжджали директори опорних шкіл, ліцеїв, гімназій, інспектори і методисти районних та міських відділів освіти, для того щоб освоїти принципи, засоби і технології інноваційної системи модульно-розвивального навчання, започатковувати донині неможливий експеримент, спрямований на зміну традиційної освітньої моделі на якісно нову, психорозвиткову. Микола Іванович не тільки регулярно давав змогу висловлюватися кожному із двох десятків директорів експериментальних загальноосвітніх закладів й усіляко адміністративно та психологічно підтримував проведення педколективами системної пошуково-інноваційної роботи, а й брав участь у численних науково-практичних конференціях і семінарах, які щомісячно проводилися академією у різних містах країни. Географія була досить широкою: це – Київ, Бердичів, Дніпропетровськ, Черкаси, Запоріжжя, Донецьк, Харків, Луганськ, Сімферополь, Івано-Франківськ та ін. Пам'ятаю восени 1998 року, відвідавши разом з іншими вчителями-дослідниками кілька модульно-розвивальних занять в експериментальній ЗОШ №80 міста Дніпропетровська, він був настільки по-дитячому позитивно схвилюваний побаченням, що натхненню й аргументовано переконував усіх присутніх (а це більше сотні освітян, управлінців, журналістів) у реальності нової освітньої практики, котра справді є безпосереднім живим психомистецьким дійством, коли не лише вчитель реалізує свій кращий інтелектуальний, соціальний, екзистенційний і духовний потенціал, а й кожен учень, у якого відтепер відсутній страх і перед педагогом, і перед помилкою, і перед незнанням чи нерозумінням, і перед присутніми дорослими. Більше того, вже п'ятикласники вміло працюють із нормативно заданим психолого-педагогічним змістом конкретного етапу модульно-розвивального заняття, є внутрішньо вільні і водночас самоорганізовані у багатосуб'єктних навчальних взаємостосунках. І, як завжди, ще більш емпатійним та переконливим Микола Іванович був у колуарах конференції, де до нього притягувалися навколишні за зрілою думкою, мудрою порадою, фаховою чи суто психологічною підтримкою.

І ще, можливо найголовніше, що вигідно вирізняло Миколу Івановича Дробнохода від загалу як науковця, так і керівників. Він постійно і напружено працював над собою, над своїм фаховим зростанням і над осягненням тих вершин людської мудрості, котрі підкоряються одиницям. Так, він умів берегти кожну хвилину трудового дня (а тоді академія майже щоденно функціонувала від ранку до опівночі) і водночас давав працівникам свободу дій і вчинків, завжди працюючи на вагомий результат. І головне – радів успіхам колег, завше мав свій оптимістичний погляд на їхній професійний та особистісний поступ, був для багатьох, у тому числі і для мене, батьківським щитом у здоланні, здавалося б, непереборних життєвих проблем. Скажімо, у першу

чергу саме професорам Миколі Дробноходу і Петру Кононенку завдячую тим, що вистояв у горнилі науково-бюрократичного, стадно-компартійного приниження й через два роки і два місяці після захисту дисертації все ж отримав диплом доктора психологічних наук. Пригадую, якось після напружуд тривалого дня, упродовж якого Миколі Івановичу довелося чотири рази виступати у різних іпостасях – ректора столичної академії, голови науково-методичної комісії з управління освітніми закладами МОН, доповідача на Міжнародній науковій конференції, Президента АН вищої школи України, де його Слово було неповторно ґрунтовним і вагомим, – я запитав: “М.І., як це Вам удається?”. І він відповів: “Колись же треба бути мудрим...”.

* * *

Не лише окрема людина, а й нація звіряє своє теперішнє і наближує краще майбутнє з тим, що проминуло як значущий непересічний соціально-культурний досвід. А це означає, що українство повнокровно житиме й торуватиме власну дорогу державного змужніння і сталого суспільного розвитку, якщо пам'ятатиме своїх кращих синів і дочок. Серед цієї когорти інтелектуальних зірок національного небосхилу завжди сягатиме світило особистості Миколи Івановича Дробнохода. Він був звичайним сільським хлопцем, а став лідером неформальної спільноти провідних науковців України, був здібним учнем та успішним студентом, а став вірцем громадянського сподвижництва для кількох поколінь молодих учених і досвідчених освітян, він був ректором славно знаної столичної академії, а став достойником української нації, її вершинним – правдивим, жертвним, мужнім – уособленням на рубежі ковітально суперечливих століть.

Нам, його друзям, соратникам, учням, не віриться, що Миколи Івановича немає поруч, адже він за життя встигав зробити дуже багато на різних ділянках своєї винятково продуктивної діяльності – науковій, освітянській, громадській, культурницькій. Втішає смислова присутність його яскравої індивідуальності у свідомості кожного, хто його знав, з ним спілкувався і працював, поділяв помисли, хвилювання, втрати і перемоги.

Вічна пам'ять його світлій ємній особистості, тілу – рідна тепла земля, душі – царство небесне. Нехай Господь благословить його земні діла і прийме нетлінне єство до Свого Храму. А всім нам залишається продовжувати ним започатковану нелегку справу самовідданого українотворення у її державному, загальносуспільному, науково-освітньому і персональному вимірах.

Амінь.

07.12.2013

Анатолій В. ФУРМАН,
доктор психологічних наук,
професор